

hujus partis magis patebit probando secundam.

11. *Probatur esse contra jus divinum.* — Quod ergo tunc simonia sit contra jus divinum, probandum est ex dictis supra de materia simoniae quoad beneficia, quia Episcopus non potest disjungere fructus annexos officio a titulo beneficii; imo nec potest beneficium cum diminutione conferre, ut statim dicitur. Ergo non potest facere quin pecunia, quae datur in compensationem excessus fructuum, detur pro illis, ut annexis spirituali titulo; ergo nec potest efficere quin detur pro ipso titulo, juxta regulam textus in cap. *Si quis objecerit*, 1, q. 2, quod ubi est talis connexio, qui unum vendit, nihil invenditum relinquit. Quod maxime ac necessario procedit in his temporalibus, quae consequenter ac dependenter sunt annexa spiritualibus; at vero dare pecunias pro spirituali titulo, est contra jus divinum; ergo, licet fiat ex auctoritate Episcopi, eandem malitiam retinet.

12. *Probabile est haec posse fieri sine simonia auctoritate Papae.* — Dico tertio: nihilominus probabile est hoc posse fieri absque simonia auctoritate Papae, non per modum propriae permutationis nec per propriam dispensationem, quae in jus divinum non cadit, sed per mutationem factam ex parte materiae, et quasi novum jus ex parte ipsarum rerum instituendo. Ita videtur explicare mentem suam Cajetanus, ut patet ex secunda objectione, quam facit, cum responsione; supponit enim debere intervenire Papae auctoritatem. Idem supponit in secunda responsione ad primam objectionem, ubi loquitur de illo casu, in quo beneficium nullos habens redditus, pro beneficio illos habente permutatur, recompensatione facta per pecuniam; censet enim fieri posse ex plenitudine potestatis Papae, et non alias. Unde idem sentit, etiam quando recompensatio est pro parte fructuum, alias illo modo non satisfaceret objectioni. Praeterea hoc tenet aperte Gloss. in dicto cap. *Cum pridem*, et omnes Canonistae, qui putant simoniam in venditione beneficiorum solum esse contra jus positivum. Nos autem, eo modo quo supra diximus, licet vendere beneficium formaliter sit contra jus divinum, nec Papa possit in eo dispensare, nihilominus posse per Papam fieri ut pecunia intercedat sine emptione, ita hic dicimus fieri non posse, ut spirituale pro temporali permutetur, neque in hoc cadere dispensationem, et nihilominus posse mutare materiam illam, separando a pinguiori beneficio partem fructuum, et ap-

plicando illos in sustentationem alterius, qui tenue beneficium recipit, et concedendo ut fructus sic separati pecunia compensentur. Vel etiam potest permittere ut alter, qui beneficium pingue recipit, det aliquid alteri, non in compensationem vel permutationem pro fructibus spiritualibus, sed in congruam sustentationem ejus, qui tenuius beneficium recipit. Est enim in potestate Pontificis dispensatio et applicatio talium fructuum, et ad eum pertinet, providere modum quo uterque retineat congruentem sustentationem, vel stipendium proportionatum, et ideo potest denudare talem pecuniam a ratione pretii, et illam admittere loco stipendii sustentationis. Quo jure constituto per Pontificem, si pura sit intentio, cessat simonia, quia cessat venditio. Quia tamen hoc periculosum est, et malam speciem habet, ideo non consueverunt Pontifices ordinarie hoc permittere, ut supra dixi, et ex juribus proxime citatis constat.

13. *Salisfit rationibus primae sententiae.* — Ratio ergo prioris sententiae solum habet locum, supposita hujusmodi concessionem et mutationem factam per Pontificem; illa vero seclusa non valet sola intentio purgare simoniam, quia non potest mutare naturam talis materiae, nec dissolvere annexionem fructuum ad talem spiritualem titulum, nec novam facere. Caput autem *Ad quaestiones* vel non est ad rem, vel potius probat contrarium. Ibi enim non agebatur de permutationibus beneficiorum, sed ecclesiarum quae erant unitae duobus monasteriis, et consequenter ab eis possidebantur, non in titulum beneficii, sed in proprietatem ad suorum conventuum sustentationem, ut Covar. et antiquiores supra citati advertunt. Et in universum dicunt juristae, beneficia perpetuo unita monasterio jam non reputari ut beneficia, sed ut bona propria monasterii, cui unita sunt, ut videre licet in Ludovic. Gomez, in Regul. de Infirmis, quaest. 15, et Mand., quaest. 10, et aliis in Clement. unic. de Reser., et in Clement. unic. de Sequestrat. possess. Quia vero ecclesiae, licet unitae, habent duplicia bona, quaedam pertinentia ad jus decimarum, quod semper spirituale est, et proprie pertinet ad ecclesiam, ut talis est, alia pertinentia ad possessiones, quae simpliciter sunt bona temporalia immobilia, et per se non habent annexionem aliam ad titulum spiritualem, sed solum sunt sub dominio temporali ecclesiae, ideo dixit ibi Pontifex ecclesiam pro ecclesia esse simpliciter commutandam, in quo nostrae sententiae favet, et inter possessiones,

si permutentur, posse fieri recompensationem in pecunia, si inaequales sint, quia illae mere sunt temporales, quod nihil facit contra ea quae diximus. Imo, addit Pontifex ita esse illam duplicem permutationem faciendam, ut contractus non misceantur; ubi non prohibet quin possint simul fieri, et unus non sine alio, quia non propterea misceantur, licet concomitanter fiant, et liberum sit contrahentibus non facere unum sine alio; nec prohibet quin possint fieri per modum unius virtute continentis plura partialia, quia hoc non pertinet ad simoniam; sed prohibet ne compensatio, quae datur pro temporali, extendatur ad spiritualia, nec etiam aliquid amplius detur hoc titulo; tunc enim proprie miscerentur contractus, et sic nulla est in illo textu difficultas. De capit. autem *Quarenti* jam satis diximus.

14. *Rationes secundae sententiae non officiant tertiae assertioni.* — Rationes autem sententiae posterioris probant primas duas assertiones nostras, et non procedunt contra tertiam, quia fatetur, juxta illam non fieri permutationem temporalem pro spirituali vel annexo spirituali, sed aut fieri pro redemptione temporalis oneris jam separati a titulo spirituali, vel applicari per Pontificem aliquid temporale ad sustentationem et stipendium habentis tenue beneficium, eamque merito exigi ab eo, qui beneficium pingue ab Ecclesia recipit. Et ita cessant alia incommoda, quae ibi inferuntur. Illa enim simpliciter non licent: interveniente autem Pontificia auctoritate, et facta modo debito, et non per modum venditionis aut propriae commutationis, possunt sine inconvenienti fieri, ut explicatum est, et ex sequentibus illationibus magis constabit.

15. *Permutatio beneficiorum, imponendo pensionem propria auctoritate, est simoniaca contra jus positivum et divinum.* — Ex dictis ergo facile intelligi potest, an permutatio beneficiorum, imponendo pensionem alteri eorum, simoniaca sit. Dicendum enim est primo, si propria auctoritate fiat, esse apertam simoniam, etiamsi ad permutanda beneficia praelati auctoritas interveniat, qui de pensione nihil novit. Hoc est certum apud omnes, quia ibi intervenit pactio evidenter prohibita in jure, ut visum est. Unde inferunt aliqui, talem simoniam esse de jure positivum, ut sentit Soto. Credo tamen esse contra jus divinum, quia evidenter datur spirituale pro temporali; talis enim pensio propria auctoritate imposita mere temporalis est, et pretio aestimabilis.

16. *Idem dicendum, si talis permutatio fiat ex auctoritate praelati inferioris Papae.* — Secundo, est idem dicendum, etiamsi talis permutatio et pactio fiat cum auctoritate praelati inferioris Papae, quia illi concessum non est ut possit permutationem facere, nisi pure et simpliciter, ut paulo antea probatum est; et tradit Quinti. Mandos., de Signat. gra., tract. de Permutat., in fine; et Soto, dicta q. 5, art. 2, et q. 7, art. 2; et colligitur ex capit. unic. de Rerum perm., in 6, ibi: *Libere et sine fraude*. Et ratio est, quia Episcopus non potest facere divisionem in beneficio, juxta titulum. Ut beneficia sine diminutione conferantur, et cap. *Nisi essent*, de Praebend., ibi: *Ne forte circa proventus aliqua videatur facta sectio prioratus*. Unde fit argumentum: nam vel pensio imponitur beneficio, et hoc ordinario jure non cadit sub Episcopi potestatem, ut probant dicta jura, et est communior sententia, et praxis ac stylus curiae; vel imponitur personae beneficiati, et sic est onus mere temporale, quod imponi non potest in commutatione beneficii, ut ostensum est. Sed objiciunt aliqui, ex dicto cap. *Ad quaestiones*, de Rer. permutat. Nam illud de pensione intelligit Soto, et tamen Papa ibi non constituit pensionem, sed approbat ab Episcopo impositam. Sed textus ille non inducitur ad rem; tum quia, ut dixi, non est in eo sermo de permutatione beneficiorum; tum etiam quia nulla mentio fit de impositione pensionis, sed de compensanda per pecuniam inaequalitate possessionum; tum etiam quia, si ageretur de pensione, non oporteret distinguere contractus, et res permutatas, sicut Pontifex ibi movit. Patet, quia pensio auctoritate superioris posset super ecclesiam et super spiritualia jura imponi, ut statim dicemus. Quocirca illa compensatio pecuniaria, quae ibi probatur, non pertinet ad potestatem imponendi pensionem in beneficio, sed ad potestatem alienandi possessionem temporalem ecclesiae in utilitatem ejus.

17. *Permutatio beneficiorum cum pensione ex auctoritate Papae non est simoniaca.* — Tertio, dicendum est permutationem beneficiorum inaequalium in temporalibus proventus factam, cum onere pensionis in pinguiori beneficio, si auctoritate Pontificis fiat, nullam habere labem simoniae. Hoc etiam certum est ex sententia omnium, et constat ex usu quotidiano. Et ratio est, quia, si attendamus jus canonicum, Pontifex potest secum dispensare, vel certe non obligatur illo, hac maxime in

parte, quia prohibitiones latæ in hac parte ad inferiores prælatos referri videntur, ut colligitur ex cap. *Prohibemus*, de Censibus. Si vero attendamus jus divinum, hic non intervenit respectu Pontificis, vel quia pensio ab eo imposita, causa permutationis spiritualis, censenda est, quia datur cum spirituali onere, et ratione illius, et ita semper commutatur spirituale pro spirituali; vel certe quia, esto imponat illam simpliciter ut temporale quid, potest illam separare a beneficio pinguiori, et illam conferre, ut mere temporale commodum ejus qui renunciat pinguiori beneficio, non tanquam pretium renunciationis, sed dispensatorie illam conferendo in vitæ subsidium. Et ita nullam habet rationem pretii, quia non ex permutantium commutatione, sed ex providentia supremi pastoris confertur. Et in hoc est magna differentia inter Papam et inferiores Episcopos; nam inferiores non possunt ita dispensare ecclesiasticos redditus ad suum arbitrium etiam prudens, sed solum juxta concessionem canonum, et ideo, quando hos limites transgrediuntur, nihil faciunt. Et consequenter admittendo illicita pacta, non solum peccant contra jus humanum, sed etiam contra divinum. Sicut dispensando in voto castitatis, non solum contra jus humanum, sed etiam contra divinum peccant, quia usurpant jurisdictionem quam non habent. Pontifex autem utendo sua potestate, potest tollere materiam simoniæ, vel annexendo temporalia spiritualibus, vel illa separando, et alio justo titulo ea conferendo; quæ mutatione facta, nec contra humanum, nec contra divinum jus peccat. Atque ex hac assertionem constat nihil peccare permutantes, si inter se prius tractent, et convenient de pensione imponenda cum ordine ad consensum Pontificis, ut patet ex dictis in capite superiori, quæ hic possunt applicari cum eisdem auctoribus.

18. *Si beneficium unum sit dignius in spiritualibus, videtur species simoniæ, si super id pensio fiat.* — Non tamen hoc semper damnandum, nec intrinsece est malum. — Sed quid, si unum beneficium sit dignius alio in spiritualibus? poteritne Pontifex acceptare permutationem, imponendo pensionem super dignius beneficium? Respondeo factum hoc magnam præ se ferre speciem simoniæ, quia qui præbet alteri beneficium dignius, non videtur exigere pensionem, nisi ad compensationem sui beneficii; unde cum ille excessus spiritualis sit, spirituale pro temporali commutatur, quod ita

est contra jus divinum, ut per potestatem Papæ honestari non possit. Neque ibi habet locum mutatio materiæ, quia nec illa major dignitas spiritualis potest separari ab uno beneficio, et alteri conjungi, nec temporalis pensio, quantumvis spiritualis fiat, censetur compensare illum excessum ratione suæ temporalis commoditatis. Aliunde etiam videtur esse illa quædam indebita distributio ecclesiasticorum reddituum, quia major dignitas ex se postulat pinguiore fructus, ut modo convenienti sustentetur, et cum decore; ergo contra rationem est dare alteri beneficium dignius, et illi pensionem imponere solum propter majorem dignitatem. Sed nihilominus hoc non apparet intrinsece malum, nec semper damnandum. Nam imprimis si dignius beneficium est etiam pinguius, non erit absurdum moderatam pensionem illi adicere, dummodo pro qualitate dignitatis et oneris sufficientes redditus beneficium relinquantur; tunc enim succurrere potest Pontifex incommode temporali alterius sine respectu ad digniorem qualitatem beneficii. Deinde, licet in quantitate reddituum non excedat, si aliunde honesta causa intercedat, quæ possit movere Pontificem, præter excessum in qualitate spirituali beneficii, ut quod persona, quæ illud dimittit, magis indiget, vel quod alias est dignior et magis de ecclesia bene merita, vel etiam quod beneficium aliud non solum minus dignum est, sed etiam magis laboriosum et onerosum, tunc fieri potest ut non solum simonia non intercedat, verum etiam nec sit injusta distributio, vel illicita dispensatio. Quia vitium simoniæ purgatur, eo ipso quod pensio non datur intuitu compensandi spirituale dignitatem, et pensio fit justa ex causa honesta.

19. *Summa dictorum.* — Atque ex dictis in hoc et præcedentibus capitibus, concludere possumus conditiones necessarias, ut permutationes in materia beneficiorum pure et absque simonia fiant. Possunt enim ad quatuor brevissimas revocari. Prima est, ut res ipsæ permutabiles sint natura sua, et quod jure ecclesiastico prohibita non sint permutari, et huc spectat quod utraque sit spiritualis, et transferibilis in alium, etc. Secunda est, ut permutatio fiat auctoritate superioris prælati, ad quem de jure id spectat. Tertia, ut sine auctoritate Pontificis nullum onus imponatur, neque aliqua exactio fiat. Quarta, ut nullum pactum inter partes privatim fiat, nisi in ordine ad consensum Pontificis, vel prælati, qui possit illi auctoritatem dare. Et huc spectat,

ut non fiant pacta, quod unus solvat omnes expensas, vel expediat suis sumptibus Bullas ad utrumque permutantium pertinentes, et similia, quæ simoniaca sunt, nisi Pontifici declarentur, et ipse consentiat. Vide Navarum, libro quinto Cons., titul. de Simonia, Constit. 50 et 51. De aliis vero conditionibus, quæ ad justitiam, vel honestatem integram talis permutationis necessariae sunt, ut quod fiat voluntarie sine vi et fraude, et ex justa causa, et similibus, hic non agimus; quia hic non tractamus per se de beneficiis et eorum permutatione, sed solum quatenus in ea cavenda sit simonia; reliqua in proprium locum remittimus.

CAPUT XXXV.

AN RENUNCIATIO BENEFICII IN FAVOREM TERTII SIMONIAM CONTINEAT.

1. *Renunciatio beneficii quid sit. — Quot modis fiat renunciatio simplex in manibus prælati. — Primus modus est licitus.* — Sicut proxime de permutatione dicebamus, ita in præsentibus non est a nobis tractanda tota materia de resignatione, seu renunciatione beneficiorum, sed solum quatenus in hujusmodi actione simonia intervenire potest. Dicitur ergo renunciatio beneficii abdicatio voluntaria, qua quis se libere spoliat beneficio suo, illudve dimittit: agimus enim de expressa renunciatione; nam tacita ad præsentem materiam nihil refert. Hujusmodi autem renunciatio interdum fit causa permutationis, de qua in superioribus capitibus dictum est; aliquando vero per sese gratia sui, ut sic dicam, soletque dici renunciatio simplex, de cujus ratione, ut valida esse possit, etiam est ut in manibus prælati fiat, qui eam acceptet, juxta capitul. *Admonet*, et capitul. *Quod in dubiis*, de Renunciatione. Quatuor autem modis potest hæc renunciatio fieri in manibus prælati. Primo, pure et absolute, id est, sine onere pensionis, et sine designatione personæ cui conferatur. Secundo, pure et non absolute, sed sub conditione ut detur Petro beneficium. Tertio, nec pure nec absolute, sed ut detur tali cum tali pensione. Quarto, absolute et non pure, sed cum pensione. De primo modo nulla est difficultas, quia nec per se malus est, nec prohibitus; et potest fieri non solum in manibus Papæ, sed etiam inferiorum prælatorum, exceptis episcopatibus, vel similibus. Et licet Pius V, interdum suspenderit omnes has resignationes, et sibi re-

servaverit. Const. sua 43, in cap. *Officium*, postea abstulit suspensionem cum certis limitationibus, ut infra videbimus. Itaque hæc renunciatio nihil ad simoniam pertinet, nisi fortasse quatenus pro illa facienda pecunia intervenire potest; sic enim materia est simoniæ, ut supra dictum est.

2. *Nec secundus continet simoniam secundum jus divinum.* — De secundo modo renunciationis sub conditione, certum existimo non continere simoniam contra jus divinum. Ita supposuit Soto tanquam clarum in hac materia, in d. q. 7, art. 2, in princip.; Covar. late, lib. 1, cap. 5, num. 3 et 5; Sylvester, verb. *Renunciatio*, q. 6, et verb. *Simoniam*, quæst. 13, dict. 6; Anton., 2 p., titul. 1, cap. 5, § 11. Ratio vero est, quia in illa renunciatione sub conditione non datur spirituale pro temporali, imo pro nulla re datur, sed gratis offertur, non tamen cuilibet, sed solum huic certæ personæ, in cujus favorem resignatur. Hoc autem non est contra nec præter verba Christi: *Gratis accepistis, gratis date*; nec enim dixit date omnibus, nec prohibuit dare huic potius quam illi, sed solum injunxit ut cui daretur, gratis daretur. In illa autem renunciatione donatio gratuita est; tamen renuncians, quantum in se est, non vult dare, nisi huic, nec vult spoliari, nisi in gratiam ejus. Talis ergo renunciatio ex vi juris divini simoniaca non est, imo nec per se mala, si alias circumstantias honestas habeat, ut quod fiat in favorem dignæ personæ, et propter honestum finem, sine Ecclesiæ offensione vel proximorum. Denique si ipse renuncians per se posset spoliare se beneficio, et transferre illud in Petrum dignum, non male faceret, volendo illud dare Petro, et non alteri; nunc autem, quia nec per se potest se spoliare beneficio sine auctoritate prælati, juxta c. *Nisi cum pridem*, cum aliis de Renunc., nec potest conferre beneficium Petro, nisi per prælatum, ideo renunciationem illo modo facit in manibus prælati; nihil ergo peccat ex natura rei loquendo.

3. *De jure ecclesiastico dicitur hoc esse prohibitum.* — De jure autem ecclesiastico communiter dicitur, hoc esse prohibitum, et ita hanc numerant inter simonias de jure positivo, Glos., in cap. *Ex parte*, 1, de Offic. deleg. verb. *Dimittere*, quam ibi sequitur Abbas, n. 4, et alii. Idem Glos. 2, in capite *Dilecto*, de Præbend. Idem sentit Panormitanus, in capit. *Non satis*, de Simon.; Archid., in cap. *Quicumque*, 1, quæst. 1; Præposit., in cap. *Ordinationes*, num. 33, ita exponens Glos-